

Fotocredit: Ernst Moritz

OPENINGSTIJDEN

Dinsdag t/m zondag 10.00 - 17.00 uur.

Check onze website voor meer informatie over rondleidingen door de tuin onder leiding van onze museumdocent. centraalmuseum.nl

**CENTRAAL
MUSEUM
UTRECHT**

RONDLEIDING MUSEUMTUIN

De tuin waar je nu in staat, was sinds de 12^e eeuw een begraafplaats. In de middeleeuwen vormde het ook een ontmoetingsplek. Er werden vergaderingen gehouden en er werd zelfs handel gedreven. In 1422 werd het de tuin van het in dat jaar gebouwde Agnietenklooster. Dit klooster ontstond in de tijd van de Moderne Devotie, toen veel vrouwen zich terugtrokken uit het wereldlijke leven. De tuin wordt gedeeld door het Centraal Museum en de naastgelegen Nicolaïkerk. We vertellen je graag iets meer over wat je ziet als je hier rondkijkt.

1 HET TOEGANGSHEK - COUZIJN VAN LEEUWEN

Kunstenaar Couzijn van Leeuwen heeft twee kunstwerken gemaakt voor de tuin: 'gedenkstenen' die verspreid door de tuin liggen en een toegangshek. Het ijzeren hek bij de entree van de tuin heeft een praktische toepassing: het sluit de tuin af en moet open en dicht kunnen. Maar Van Leeuwen wilde van het hek ook een soort natuurlijke, woekerende haag maken. Als je goed kijkt zie je gereedschap waarmee de mens de natuur probeert te bedwingen, zoals zeisen, harken, schoppen en ook een kruiwagen. Van Leeuwen liet zich inspireren door de wilde natuur; het is alsof de planten het tuingereedschap hebben overwoekerd.

Fotocredit: Ernst Moritz

2 'GRAFSTENEN' - COUZIJN VAN LEEUWEN

Het tweede kunstwerk van Couzijn van Leeuwen zijn de gedenkstenen van keramiek die verwijzen naar het vroegere kerkhof. Van Leeuwen realiseerde zich dat hier vele generaties zijn begraven en maakte deze keramieken 'grafstenen' geïnspireerd door de geschiedenis van deze plek. Op één van de stenen zie je bijvoorbeeld skeletten en andere details die naar de dood verwijzen. Maar Van Leeuwen voegde ook een haas toe. Hij noemt de haas een nieuwe bewoner van de tuin. Zonder die haas zou het allemaal té dood en té zwaar worden, vond hij. Bekijk de stenen vooral van dichtbij voor de bijzondere details.

Fotocredit: Couzijn van Leeuwen

3 LIQUID GARDEN - TANJA SMEETS

Liquid Garden van Tanja Smeets (1963) is een installatie bestaande uit een extern kunstwerk aan de toren grenzend aan Café Centraal, maar ook *in* de toren. Hier, aan de buitenkant, zijn de vormen van metaal gemaakt. Binnen in de toren, langs de wenteltrap is het kunstwerk van vilt gemaakt.

4 CLIP-ON - ATELIER VAN LIESHOUT

Aan de gevel van de museumkantoren hangt een vreemde uitbouw. Het is de *Clip-on*, een kunstwerk van Atelier Van Lieshout. Hen werd midden jaren negentig gevraagd om een werk- en rustruimte voor het museumkantoor te maken. Dat werd de *Clip-on*; een cabine die in 1998 aan de gevel ter hoogte van de tweede verdieping is bevestigd. De *Clip-on* is gemaakt van epoxy, een kunststof en daardoor gevoelig voor het weer. In 2015 is er een restauratie uitgevoerd. De ophangconstructie is aangepakt en de cabine kreeg een nieuwe coating.

Fotocredit: Ernst Moritz

TUINONTWERP & BEPLANTING

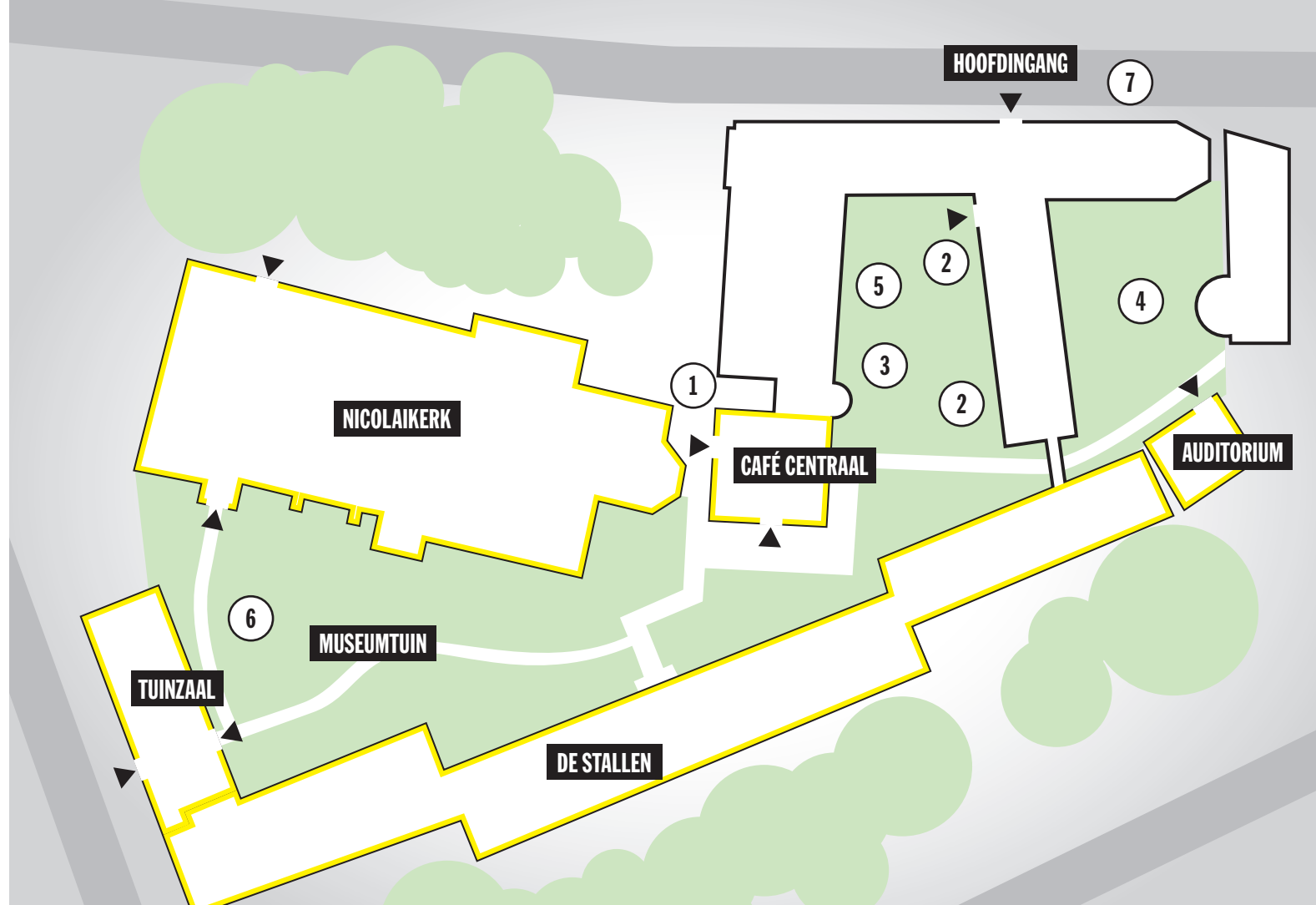
Tijdens de herinrichting van het museum in 2016 is ook de tuin opnieuw ingericht. De geschiedenis van deze plek was ook dit keer de inspiratiebron voor het ontwerpen van de tuin. Begraafplaats, ontmoetingsplek, kloostertuin, museumtuin, plek van ontspanning, alles komt in het nieuwe plan van het Arnhemse bureau Soda bij elkaar. Er zijn drie beplantingslagen aangebracht. De onderste laag is het gazon. Als een kamerbreed tapijt ligt het van plint tot plint en verbindt de gebouwen. Het is ook een verwijzing naar het verleden: toen dit nog een kerkhof was, werden de graven ook omringd door gras en bomen. De bovenste beplantingslaag wordt gevormd door de bomen. Zij geven vorm aan de tuin en begrenzen de binnenruimte.

De vaste plantenborders die op verschillende plaatsen zijn aangelegd vormen de middelste laag. De planten en bomen verwijzen naar de Mariaverering en zijn gekozen vanwege hun bloesem, kleur of omdat ze eetbare vruchten dragen.

5 BEPLANTING TUSSEN DE TWEE MUSEUMVLEUGELS

In het gedeelte tussen de twee museumvleugels vind je een plantenborder en verschillende bomen. In deze tuin is deze beplanting ook gekozen vanwege de historische betekenis of symbolische waarde. Het gaat niet alleen om de soorten, maar ook om kleur, geur en vorm. Rechts naast Café Centraal staat een moerbeiboom, waarvan de vruchten op bramen lijken. In middeleeuwse tuinen werden in deze bomen zijderupsen gekweekt. Het sap van de bladeren hielp tegen brandwonden. Naast de moerbei, op de hoek van de border, staat een Japanse storaxboom. In de zomer komen er witte klokjes aan en in de herfst kleurt het blad van de boom mooi oranje. De lieflijkheid en frêle uitstraling verwijzen naar Maria.

In de border groeien verschillende soorten irissen. Deze bloemen staan symbool voor het brengen van goed nieuws en worden daarom verbonden met het evangelie van Jezus. In de hoek bij het gebouw zie je geitenbaard, een witte plant waarvan de pluizige bloemen aan geitensikken doen denken. Geitenbaard zou helpen tegen ontstekingen en bij het stelpen van bloed. Achterin de border staat zelfs een familielid van de brandnetels! Het werd als medicijn gebruikt bij bloedarmoede en ter versterking van de afweer. De bloemen in deze border hebben verschillende bloeiperiodes, waardoor er op ieder moment van het jaar weer iets anders te zien is.

6 BEPLANTING BIJ DE TUINZAAL

De tuin wordt begrensd door de Tuinzaal, die door het museum gebruikt wordt voor evenementen. Ook hier groeien bijzondere planten en bomen. Naast het terras staat de paarsbloeiende Judasboom. Deze boom zou zo genoemd zijn omdat Judas zich eraan ophing nadat hij Jezus had verraden. De boom schaamde zich zo dat de peulen rood kleurden.

In de hele tuin komen varens voor. In de christelijke iconografie staat de varen symbool voor de waarheid en oprechtheid. Daarnaast groeit op meerdere plekken klimop: een klimplant die staat voor onvergankelijkheid en trouw.

Fotocredit: Robert Oosterbroek

7 FERN FOLLY - ELSPETH DIEDERIX

Beplanting aan de Agnietenstraat, links naast de hoofdingang van het Centraal Museum.

Speciaal voor dit hoekje waar nauwelijks zon komt, maakte Elspeth Diederix een schaduwtuin met een *folly*. Een *folly* is een bouwwerk zonder functie, een decoratief grapje van een (tuin) architect. Soms overwoekerd en vaak al als ruïne ontworpen, is de *folly* een symbool voor vergankelijkheid.

Je ziet ze veel in Engelse en Franse landschapstuinen uit de 18de en 19de eeuw. Diederix' *folly* is een trap die onder dikke wortels verdwijnt, als een portaal naar een parallelle wereld. De trap en de plantenwortels maakte ze van keramiek. Keramiek is bij heel hoge temperatuur gebakken klei, ter bescherming vaak voorzien van glazuur, die tegelijk zorgt voor kleur en glans. Met name varens vind je hier terug. Varens (*ferns* in het Engels) kunnen goed tegen vocht en schaduw. Hier zie je onder meer tongvaren, niervaren, hoefijzervaren, schijnaugurk, mansoor en Salomonszegel. Het tuintje met trap van Elspeth Diederix vormt een toevallige, maar mooie parallel met *Vanishing Staircase* van Birthe Lehmeijer aan de achterkant van het museum, aan de Singel. Ga daar ook eens kijken!